

[Per Hækkerup.]

hvorledes antallet af aktive, antallet på arbejdsmarkedet, kommer til at variere, og allerede i disse tal ser vi en ret stor variation, men hvis man i stedet for at tage hele gruppen af aktive, aldersklasserne fra 15 og op til 65 år, ser på den forskydning, der kommer til at foregå for mindre aldersgrupper, og f. eks. ser på, hvorledes forskydningen bliver med hensyn til antallet af unge 15—24-årige, får man en betydelig større variation frem. Vi har i øjeblikket et antal unge 15—24-årige på ca. 600 000. Som følge af de store fødselstal i årene under og umiddelbart efter krigen vil antallet af 15—24-årige vokse til om en 10—11—12 år at være 800 000, d. v. s. en stigning med ca. en trediedel i forhold til det nuværende antal. Ingen kan være i tvivl om, at det naturligvis både beskæftigelsesmæssigt og uddannelsesmæssigt vil komme til at stille os overfor meget betydelige problemer.

Vælger man at se på, hvorledes antallet af unge varierer i en enkelt årgang, bliver variationen endnu voldsommere, og det vil jo på visse områder, som vi kommer til at beskæftige os med, netop være den enkelte årgang, der bliver udslaggivende med hensyn til de opgaver, vi kommer til at stå overfor. En årgang unge, der forlader folkeskolen og melder sig på arbejdsmarkedet, er i dag på ca. 60 000. I løbet af 10 år vil en tilsvarende årgang unge være på 90 000, d. v. s. en stigning på 50 pct. Det er ganske klart, at hvis der ikke bliver gjort noget nu for at forberede modtagelsen af disse store årgange, vil det komme til at udvikle sig til en ungdomskrise. De store årgange, som nu fylder op og giver os problemerne i folkeskolen, vil om 5—10 år komme til at give os problemerne med hensyn til ungdommens stilling.

De fleste herinde vil sikkert kunne erindre, at en af de værste virkninger af den krise, som i 1930'erne kom til os udefra, var ungdomsarbejdsløsheden og det, der fulgte i dens kølvand; det betød ulykker og ødelæggelser for mange tusinde unge, ulykker, der kom til at række hele livet frem. Vi står nu overfor den kendsgerning, at antallet af unge vil vokse med næsten dramatisk kraft, og det er også klart, at hvis vi ikke i dag forbereder modtagelsen af disse unge,

vil vi komme til at stå i den situation, at vi hverken bliver i stand til at give de unge beskæftigelse eller uddannelse, og vi vil i så fald påtage os et overordentlig tungt ansvar. Dette ansvar har regeringen erkendt, og det finder udtryk i de forskellige forslag til reformer, som allerede er lagt på folketingets bord, eller som er bebudet. Det står så til os, om vi vil være os dette ansvar bevidst og forberede modtagelsen af de store årgange.

Det her fremsatte lovforslag føjer sig smukt ind i rækken af de foreslåede og påtænkte reformer. Baggrunden for forslaget vil være kendt: at der er en så ujævn social rekruttering til de forskellige former for en videregående uddannelse. Det er også i almindelighed erkendt, at dette virker uretfærdigt og urimeligt overfor de unge, som ikke i kraft af forældrenes stilling er i stand til at sikre sig en videregående uddannelse. Det er endvidere erkendt, at det udfra et samfundsmæssigt effektivitetssynspunkt ikke er heldigt, at det ikke er spørgsmålet om evner, energi og lyst, men spørgsmålet om forældrenes indkomster, der er afgørende for, om de enkelte unge får den uddannelse, som de i virkeligheden er kvalificerede til, og som igen er udgangspunktet for, at de kan indtage de forskellige stillinger i samfundet, hvor en sådan uddannelse er adgangsbetingselse. Jeg vil også gerne understrege, at for hele den demokratiske udvikling er det af betydning, at de forskellige former for uddannelse, som giver adgang til de vigtige poster indenfor samfundslivet, tilrettelægges på en sådan måde, at adgangen til disse stillinger ikke faktisk forbeholdes børn af forældre med højere indkomster. De forskellige befolkningsgrupper må i hvert fald have en chance for, at deres unge med den indstilling, milieu og baggrund, de møder frem med, kan få adgang til disse stillinger.

Jeg vil gerne understrege de hovedprincipper, hvorpå det foreliggende lovforslag hviler.

Jeg vil begynde med at nævne, at det grundlæggende princip i lovforslaget, som det har fundet udtryk i § 2, er retsprincippet, det synspunkt, at ingen unge af økonomiske grunde må hindres i at få en videregående uddannelse. Anerkendelsen af dette retsprincip er en forudsætning for enhver virkelig